

ПРОВІДНІ ГЕРМАНІСТИ УКРАЇНИ: ПОСІБНИК-ДОВІДНИК**Потапенко С.І.**

Рецензований посібник-довідник – О. Д. Огуй. *Історія лінгвістичних учень: Провідні германісти України.* – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 124 с. – є піонерським виданням, яке заповнює нішу, що давно існує у вітчизняному мовознавстві: узагальнює дані про науковців, котрі в Україні визначають розвиток різних напрямів дослідження німецької мови. Посібник-довідник уперше розкриває не лише перед молодими ученими, а й перед досвідченими мовознавцями ті ключові ідеї й джерела, які значно полегшать їхню дослідницьку роботу.

В основу категорії провідних германістів України автор покладає один із двох критеріїв: захист докторської дисертації з німецької мови або базову освіту дослідника, що дозволило включити до довідника статті про фахівців, які, написавши дисертації із загальною й порівняльного мовознавства, роблять значний внесок у дослідження німецької мови. Відповідно, на 31 грудня 2010 року перелік провідних германістів України включав 37 осіб, серед них – 35 докторів наук.

Характеристика провідних учених-германістів в окремих словникових статтях здійснюється за низкою критеріїв. За прізвищем, ім'ям, по батькові йдуть дані про відзнаки, освіту, назви кандидатської й докторської дисертацій із датою й місцем захисту, а також перелік стажувань. Науково-організаційна діяльність науковців характеризується за кількістю захищених аспірантів і докторантів, числом опонувань й участю у роботі спеціалізованих рад із захисту дисертацій. Науково-видавнича активність дослідників пов'язується з редагуванням збірок, членством у редколегіях, рецензуванням монографій, посібників, авторефератів. Сфера знань спеціаліста визначає напрям його роботи у галузях наукового зацікавлення, а публікації подано у посібнику за кількістю показників статей, підручників і посібників, монографій з окремим акцентом на закордонних виданнях. Визначальною в оцінюванні наукового доробку вченого автор вважає графу “Ключова проблематика та шляхи її розв'язання”, адже саме цей матеріал важливий для молодих науковців при визначенні ступеня розробленості проблеми. Завершує перелік критеріїв список основних публікацій, що включає кожну десятку праць, яку провідні германісти вважають визначальною для своєї творчості.

Дані, наведені в окремих статтях рецензованого довідника, дозволяють відтворити сукупний образ провідного українського вченого-германіста. Який же він?

Риса перша. Провідні германісти України належать до однієї з наукових шкіл: найдавніших київської, львівської класичної, чернівецької кількісної або до більш молодих – донецької зіставної чи харківської прагматичної.

Друга риса. Вони задіяні у різних сферах лінгвістичних досліджень – 14 із них, або 38%, працюють над проблемами слова, дев'ять досліджують граматику, по сім науковців займаються фонетикою й текстом.

Третя риса. Провідні українські германісти виступають в іпостасях організаторів, енциклопедистів-ідеаторів або критиків. Організатори, які включають деканів, завідувачів кафедр або голів спеціалізованих рад, керують університетським, факультетським чи кафедральним життям. На думку автора довідника, найкращі організатори вміло координують науковий і викладацький процес: організують видавничу діяльність, захист робіт, відкривають спеціалізовані ради, направляють роботу наукових шкіл через семінари, конференції тощо. Серед організаторів автор виокремлює учителів, щедрих на ідеї, доброзичливих, із гарним розумінням і психологічно правильною оцінкою людей, умінням дохідливо навчати учнів працювати з літературою, вказувати авторство, починати з легшого, спрощувати складне і т.д. Енциклопедисти-ідеатори, на думку автора довідника, виношують ідеї, особливо міждисциплінарного плану, активно реалізуючи їх у численних публікаціях. Для них властива широка – енциклопедична – начитаність у різних галузях й евристичне вміння вирішувати наукові проблеми як за рахунок ясних логічних побудов при постановці завдань, так і завдяки інтуїтивному синтетичному охопленню матеріалу. Критики зазвичай відшліфовують творчість і достовірність викладу, спростовуючи евристичні осяяння новими проривами в методології чи методиках, які дозволяють об'єктивувати дослідження в межах певних шкіл. Саме критики, які публікують свої праці дещо рідше, ніж ідеатори, звертаються до методології та методики.

Четверта риса виявляється у поділі провідних германістів України на реактивних, які намагаються встигнути все за оптимальну кількість часу, й перфекціоністів, котрі відточують кожну деталь.

П'ята риси властива лише окремим дослідникам: деякі з них були авторами художніх творів, за якими знімалися фільми, поетами і навіть музикантами.

Досвід створення рецензованого посібника-довідника відкриває низку перспектив у сфері

історії лінгвістичних учень. По-перше, виникає потреба в постійному оновленні наведених даних, чого можна досягти лише за умови створення відповідного інтернет-сайту. По-друге, оскільки класифікація наукових спеціальностей 10.02.04 включає не лише німецьку, а й інші германські мови, заголовок видання викликає очікування щодо інформації про спеціалістів з усіх германських мов,

що свідчить про необхідність його розширення. По-третє, рецензоване видання може слугувати моделлю для створення аналогічних довідників з інших галузей мовознавства – славістики, романістики, орієнталістики тощо, що закладе підвалини для енциклопедичного видання про всіх провідних лінгвістів України.